

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-54-61>

УДК 658.14

Сабліна Наталія Вікторівна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри фінансів і кредиту,

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1931-2851>**Natalia Sablina**

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

**ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ
ПІДПРИЄМСТВА ТА ОБҐРУНТУВАННЯ ШЛЯХІВ
ЇХ ПІДВИЩЕННЯ НА ОСНОВІ МЕТОДУ АНАЛІЗУ ІЄРАРХІЙ****THEORETICAL PRINCIPLES OF THE FINANCIAL RESULTS
OF AN ENTERPRISE AND SUBSTITUTION
OF WAYS TO IMPROVE THEM BASED ON THE METHOD
OF HIERARCHY ANALYSIS**

Анотація. У статті розкрито економічну сутність фінансових результатів підприємства та обґрунтовано необхідність їх оптимізації в умовах нестабільного економічного середовища. Узагальнено наукові підходи до трактування фінансового результату та визначено, що фінансовий результат є ключовим індикатором ефективності діяльності суб'єкта господарювання забезпечуючи його фінансову стійкість, конкурентоспроможність і інвестиційну привабливість. Автором обґрунтовано доцільність використання методу аналізу ієрархій (МАІ) як інструменту багатокритеріального вибору в процесі прийняття управлінських рішень щодо вибору напрямів покращення фінансових результатів і проведено експертне оцінювання пріоритетів. Побудовано ієрархічну модель та проведено експертне оцінювання впливу управлінських рішень. Отримані результати підтверджують ефективність МАІ як інструменту прийняття рішень.

Ключові слова: фінансовий результат, прибуток, рентабельність, метод аналізу ієрархій (МАІ), капітал, підприємство.

Summary. The article substantiates the theoretical foundations of the essence of financial results as an indicator of the effectiveness of financial and economic activity. It is emphasized that in conditions of economic instability, high competition and increased influence of external risks, it is the financial result that becomes the key criterion by which the expediency, effectiveness and viability of entrepreneurial activity are assessed. The existing approaches to the interpretation of the concept of "financial result" in the scientific and regulatory sphere are considered, the absence of a single approach to its definition is revealed, which determines the need for its comprehensive understanding. Given the multi-criteria nature of management decisions, the expediency of using the Analytical Hierarchy Method (AHP) as one of the most effective tools for structuring complex economic problems and choosing priority areas of management is substantiated. A hierarchical model for evaluating alternative management decisions to improve the financial results of an enterprise has been constructed, which includes four criteria (sales profitability, asset utilization efficiency, operating expense structure, financial sustainability) and five alternatives of action relevant to industrial enterprises. Expert evaluation was carried out with the involvement of specialists from the financial, economic and management block, and data were collected using a questionnaire using a 5-point Likert scale to assess the probability and magnitude of the influence of factors. The obtained results of mathematical processing of paired comparisons made it possible to identify the most significant areas of improving the financial result. According to the calculations, the strategy of expanding sales markets turned out to be the priority as the one that has the greatest positive impact on the growth of the enterprise's profitability. The application of the method of hierarchy analysis in the decision-making process to optimize financial results confirms its effectiveness as a means of increasing the validity of strategic management in conditions of economic uncertainty. The proposed approach can be adapted for use in the financial management of enterprises in various sectors of the economy.

Keywords: financial result, profit, profitability, analysis of hierarchy method (AHP), capital, enterprise.

Постановка проблеми. У сучасних умовах ринкової економіки фінансові результати виступають визначальним індикатором ефективності діяльності підприємства та слугують фундаментом для прийняття стратегічних управлінських рішень. Вони відображають не лише рівень прибутковості господарської діяльності, а й забезпечують основу для оцінювання інвестиційної привабливості, визначення податкового навантаження та формування політики розподілу прибутку. За умов зростаючої конкуренції, економічної турбулентності та нестабільності регуляторного середовища зростає значущість поглибленого аналізу фінансових результатів як інструмента виявлення ризиків і обґрунтування напрямів підвищення ефективності. Підприємства мають не лише забезпечувати прибутковість, а й досягати оптимального використання ресурсного потенціалу та зберігати фінансову стійкість у довгостроковій перспективі. Таким чином, комплексне дослідження фінансових результатів є необхідною умовою ефективного управління та забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фінансові результати є ключовим індикатором ефективності функціонування підприємства та визначальним чинником його фінансової стійкості, тож зростає потреба в їх глибокому теоретичному осмисленні, узагальненні підходів до класифікації та вдосконаленні інструментарію оцінювання. Проблематика оцінки та оптимізації фінансових результатів посідає важливе місце в наукових дослідженнях у галузі фінансового менеджменту, бухгалтерського обліку та економічного аналізу, що зумовлює актуальність подальшого вивчення як теоретичних, так і прикладних аспектів цієї категорії.

У науковій статті Мулик Т.О. та Стебловського А.О. [8] розглянуто теоретичні основи фінансових результатів підприємства, проведено класифікацію підходів до їх визначення та проаналізовано відображення відповідної інформації у фінансовій звітності. Автор акцентує на недоліках структури Звіту про фінансові результати та пропонує шляхи її вдосконалення для підвищення аналітичної цінності. У дослідженні Ковальова О., Іорначової М. [3] фінансові результати визначено як інтегральний показник інвестиційної привабливості з урахуванням інтересів різних груп користувачів звітності, особливо в умовах воєнного стану. Робота Мазур Н. [5] зосереджена на обліковому забезпеченні фінансових результатів відповідно до національних і міжнародних стандартів, підкреслюючи відмінності у визнанні доходів і витрат підприємствами та ФОПами, що впливає на формування звітності та податкове регулювання. Водночас у зазначених роботах не розглянуто застосування методу аналізу ієрархій

(MAI) як інструменту для ухвалення обґрунтованих рішень щодо оптимізації фінансових результатів. Залишилися поза увагою його можливості в умовах багатокритеріальності, експертної оцінки та обмежених ресурсів.

Мета статті полягає в узагальненні теоретичних підходів до сутності фінансових результатів підприємства та обґрунтуванні практичних напрямів їх оптимізації із застосуванням методу аналізу ієрархій як інструменту прийняття управлінських рішень в умовах економічної нестабільності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансовий результат є показником ефективності діяльності підприємства та основою для визначення його стратегічних орієнтирів. У сучасних умовах високої економічної динаміки особливо важливою є здатність підприємств самостійно ухвалювати управлінські рішення для забезпечення фінансової стабільності. Цей результат відображає реалізацію фінансової, інвестиційної та операційної політики, формуючи базу для аналізу взаємозв'язків між ключовими економічними індикаторами. Як універсальна економічна категорія, фінансовий результат узагальнює дохідність і витратну ефективність, а розмаїття його трактувань зумовлене міждисциплінарним підходом до дослідження.

Питання визначення сутності фінансових результатів підприємства є одним із ключових у сфері фінансового менеджменту, оскільки цей показник безпосередньо відображає загальну ефективність господарської діяльності суб'єкта та його здатність до самофінансування. Незважаючи на значну кількість наукових напрацювань, єдиного підходу до трактування фінансового результату досі не сформовано. У наукових джерелах фінансовий результат визначається через різні аспекти: від класичного співвідношення доходів і витрат до характеристик рентабельності, приросту активів та інтегральної оцінки ефективності діяльності підприємства.

Зокрема, Зудова І.Ю. та Стась О.Г. [1] визначають фінансовий результат як різницю між позитивними та негативними грошовими потоками підприємства, тобто між доходами та витратами у певному звітному періоді, що оцінюється відповідно до потреб користувачів фінансової звітності. Іщенко Н.А. [2] розглядає його як прибуток або збиток, що виступає джерелом фінансування діяльності підприємства та індикатором його ефективності. На думку Лесюк А.С. [4], фінансовий результат характеризується зростанням прибутковості або збитків та підвищенням рівня рентабельності внаслідок господарської діяльності у звітному періоді. Мардус Н.Ю. і Брік С.В. [6] вважають, що прибуток або збиток підприємства визначається на основі порівняння доходів і витрат, відображених у фінансовій звітності.

На думку Нагорної І.В. і Бондаренка В.О. [9], ця категорія дозволяє охарактеризувати поточний стан підприємства та його перспективи. Скрипник М.І. [11] визначає фінансовий результат як прибуток або збиток, отриманий унаслідок господарської діяльності. Яременко Л.М. та Авдьян К.В. [14] акцентують, що фінансовий результат є основою економічного розвитку, зміцнення фінансових відносин з контрагентами та комплексним показником ефективності господарювання підприємства.

Однак, законодавча база, що регулює порядок ведення фінансової звітності в Україні, не містить чіткого визначення поняття «фінансовий результат». Зокрема, у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» представлено лише трактування категорій «прибуток» як перевищення доходів над відповідними витратами та «збиток» як перевищення витрат над доходами, що виникли внаслідок здійснення цих витрат [10]. Така фрагментарність у визначеннях ускладнює формування цілісного уявлення про економічну сутність, функціональне призначення та аналітичну цінність фінансового результату.

Узагальнюючи наведені підходи, можна констатувати, що фінансовий результат суб'єкта господарювання доцільно розглядати як підсумковий показник його фінансово-господарської діяльності за певний період, який визначається як різниця між сукупними доходами та витратами. Крім того, він може інтерпретуватися як зміна величини власного капіталу, зумовлена результатами операційної, інвестиційної або фінансової діяльності. У випадку перевищення доходів над витратами формується прибуток, у протилежному – збиток. Такий підхід дозволяє системно оцінювати ефективність управління ресурсами підприємства й обґрунтовувати подальші стратегічні управлінські рішення. Величина фінансового результату є визначальним чинником динаміки власного капіталу підприємства. Водночас довгострокова фінансова стійкість забезпечується лише за умови

спрямування прибутку на інвестування в розвиток підприємства, а не на його виключне споживання.

Слід зазначити, що поняття «прибуток» є вужчим за «фінансовий результат», оскільки виступає лише його конкретним проявом, що виникає в результаті співставлення доходів і витрат. Порівняння цих категорій надано в табл. 1. Таким чином, категорія «фінансовий результат» має ширше змістове наповнення, оскільки включає як позитивний (прибуток), так і негативний (збиток) підсумок діяльності підприємства. У цьому контексті прибуток розглядається як частковий прояв фінансового результату, що свідчить про економічну успішність та ефективність функціонування суб'єкта господарювання.

З огляду на багатофакторний характер формування фінансових результатів та необхідність ідентифікації найбільш впливових чинників, виникає потреба у використанні методів, здатних забезпечити комплексну оцінку альтернатив управлінських рішень в умовах багатокритеріального середовища.

Оптимізація фінансових результатів виступає однією з пріоритетних цілей економічної діяльності підприємства, оскільки саме прибуток визначає рівень його фінансової стійкості, конкурентоспроможності та здатності до сталого розвитку. У ситуації, коли фінансові показники зазнають впливу численних взаємопов'язаних чинників, доцільним є застосування відповідних інструментів, що дозволяють встановити ієрархію пріоритетів та обґрунтувати найефективніші напрями впливу на кінцевий результат. У цьому контексті обґрунтованим є використання методу аналізу ієрархій (МАІ) як ефективного засобу прийняття управлінських рішень, що базується на структурованому підході до оцінювання альтернатив з урахуванням вагомості кожного критерію впливу [7].

Метод аналізу ієрархій є одним із найпоширеніших багатокритеріальних підходів до прийняття управлінських рішень, який дозволяє враховувати

Таблиця 1 – Порівняння категорій «прибуток» і «фінансовий результат»

Критерій	Фінансовий результат	Прибуток
Сутність	Узагальнений підсумок фінансово-господарської діяльності підприємства	Частина фінансового результату, що є позитивною різницею між доходами і витратами
Форма вираження	Може бути як прибутком, так і збитком	Завжди має позитивне значення
Функція	Відображає загальну ефективність діяльності	Служить джерелом фінансування розвитку, інвестицій, дивідендів
Обсяг	Ширше поняття, охоплює всі результати діяльності	Вужче поняття, конкретизує позитивний результат
Роль у звітності	Виступає ключовим показником у звіті про фінансові результати	Зазначається як конкретна складова фінансового результату
Аналітична функція	Дає змогу оцінити як ефективність, так і наявні проблеми у діяльності підприємства	Є основою для аналізу рентабельності, розподілу прибутку

Джерело: складено автором за [2–6; 8–12]

як об'єктивні економічні чинники, так і суб'єктивні експертні судження. Його використання є особливо актуальним в умовах економічної нестабільності та багатофакторного впливу на фінансові результати підприємств. Застосування МАІ сприяє структурованому вибору альтернативних стратегічних рішень, що забезпечують зростання прибутковості, підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу та зміцнення фінансової стійкості суб'єктів господарювання.

Метод аналізу ієрархій (МАІ) був розроблений у 1970-х роках американським ученим Томасом Сааті як формалізований підхід до вирішення багатокритеріальних задач [13]. У класичному вигляді метод аналізу ієрархій (МАІ) передбачає побудову трирівневої структури: мета, критерії з підкритеріями та множина альтернатив. Шляхом попарного порівняння елементів кожного рівня визначаються вектори пріоритетів і найбільш обґрунтована альтернатива. МАІ є ефективним інструментом для прийняття рішень в умовах багатокритеріальності, невизначеності та обмежених ресурсів, що обумовлює його доцільність у формуванні стратегій підвищення фінансових результатів підприємств.

Для експертного оцінювання було залучено фахівців фінансово-економічних та управлінських підрозділів підприємств. Інформаційна база формувалась за допомогою анкети, де експерти оцінювали п'ять альтернатив підвищення фінансових результатів (розширення збуту, оптимізація виробництва, скорочення витрат, ефективність активів, структура капіталу) за чотирма критеріями: рентабельність продажів, ефективність активів, структура витрат, фінансова стійкість. Кожен

ризик оцінювався за 5-бальною шкалою Лайкерта у діапазоні від 1 (незначний) до 5 (катастрофічний) для фактору наслідків та від 1 (дуже рідко) до 5 (дуже часто) для фактора ймовірності [13].

Ієрархічна модель (рис. 1) відображає логічно впорядкований підхід до ухвалення рішень щодо підвищення фінансових результатів підприємства. Така структура дозволяє систематизувати критерії оцінки альтернатив і виявити взаємозв'язки між рівнями управлінської моделі, акцентуючи увагу на пріоритетних напрямках впливу. Кожен рівень охоплює фактори, що прямо або опосередковано впливають на досягнення стратегічної мети – зростання і стабільності фінансового результату.

У межах моделі ключовим критерієм виступає рентабельність продажів – індикатор фінансово-економічної ефективності, що відображає прибуток на одиницю виручки та свідчить про ефективне використання ресурсів.

Критерій «Ефективність використання активів» оцінює здатність підприємства генерувати виручку за рахунок оборотності активів, що впливає на рентабельність і розвиток. «Структура операційних витрат» характеризує ефективність управління адміністративними та збутовими витратами, зниження яких підвищує операційний і чистий прибуток.

«Фінансова стійкість і структура капіталу» відображає рівень автономії підприємства: більша частка власного капіталу знижує ризики та підвищує інвестиційну привабливість.

Альтернативами обрано: розширення ринків збуту та збільшення обсягу продажів (А1) спрямоване на зростання доходної бази підприємства; оптимізація виробничих процесів та зниження

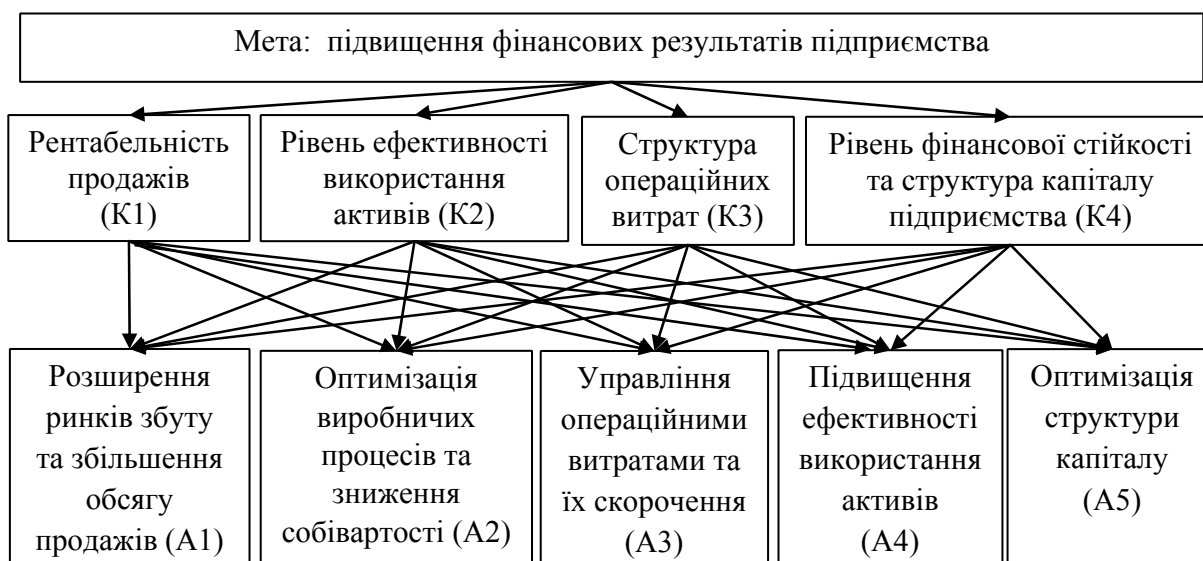

Рисунок 1 – Декомпозиція задач ієрархії підвищення фінансових результатів

Джерело: сформовано автором за [2–4; 9]

собівартості (A2) має на меті підвищення ефективності операційної діяльності; управління операційними витратами та їх скорочення (A3) фокусується на оптимізації витрат, не пов'язаних безпосередньо з виробництвом, зменшення яких дозволяє збільшити операційний прибуток підприємства, підвищуючи його загальну рентабельність; підвищення ефективності використання активів (A4) спрямоване на оптимізацію використання наявних ресурсів підприємства, що підвищує загальну ефективність діяльності та сприяє зростанню фінансових результатів та оптимізація структури капіталу (A5) має на меті забезпечення фінансової стійкості та зниження вартості залучених коштів, що в кінцевому підсумку позитивно впливає на фінансові результати підприємства в довгостроковій перспективі.

На наступному етапі дослідження було здійснено оцінювання вагомості кожного критерію шляхом застосування методу попарного порівняння, який базується на експертних оцінках. На підставі отриманих експертних оцінок сформовано матрицю попарних порівнянь, що відображає відносну пріоритетність критеріїв (табл. 2).

Нормалізація матриці дозволила визначити вагові коефіцієнти ($W_{\text{норм}}$), що відображають пріоритетність критеріїв. Найбільш значущим виявився критерій К1, що підкреслює його провідну роль у формуванні прибутку. Критерій К4 посів друге місце. Критерії К2 та К3 мають менший вплив, проте залишаються важливими для ухвалення управлінських рішень.

Визначення пріоритетності критеріїв при виборі альтернативи здійснюється за формулами (1–2):

$$w_i = \sqrt[n]{\prod_{j=1}^n a_{ij}}, \quad (1)$$

$$w_{\text{норм}} = w_i / \sum_{i=1}^n w_i \quad (2)$$

де a_{ij} – значення елементів матриці;

w – середнє значення оцінок пріоритетності;

$w_{\text{норм}}$ – вектор пріоритетів.

Узгодженість експертних оцінок перевіряється на основі розрахунків, що виконуються за формулами (3–5):

$$\lambda = \sum_{i=1}^n a_{ij} \cdot w_{\text{норм } i} \quad (3)$$

$$I_y = (\lambda - n)/(n - 1) \quad (4)$$

$$B_y = \frac{I_y}{I_{cy}} \quad (5)$$

де λ – власне значення матриці;

I_y – індекс узгодженості;

B_y – відношення узгодженості;

n – кількість критеріїв.

Оцінка узгодженості думок експертів є наступною: $\lambda = 4,0314$; $I_y = 0,0105$; $B_y = 0,0126$, тож експертні оцінки характеризуються належним рівнем узгодженості, що дозволяє вважати отримані результати достовірними та обґрунтованими.

Далі здійснено оцінювання пріоритетності альтернатив за кожним із визначених критеріїв. У табл. 3 подано результати аналізу альтернатив за критерієм «Рентабельність продажів». Оцінка узгодженості думок експертів є наступною: $\lambda = 5,1683$; $I_y = 0,0421$; $B_y = 0,0376$. Найвищий пріоритет має А1, що логічно, адже зростання продажів напряму підвищує прибуток. Інші альтернативи мають нижчий вплив.

У табл. 4 подано результати аналізу альтернатив за критерієм «Рівень ефективності використання активів».

Оцінка узгодженості думок експертів є наступною: $\lambda = 5,0733$; $I_y = 0,0183$; $B_y = 0,0164$. Найкращі результати за цим критерієм демонструють А1 і А3, що свідчить про високу ефективність заходів, спрямованих на оптимізацію використання наявних активів. Альтернатива А5 має найнижчий пріоритет, що свідчить про обмежений вплив на ефективність активів.

У табл. 5 подано результати аналізу альтернатив за критерієм «Структура операційних витрат». Оцінка узгодженості думок експертів є наступною: $\lambda = 5,0695$; $I_y = 0,0174$; $B_y = 0,0155$. Альтернатива А1 знову займає лідерську позицію, що підтверджує її важливість для зниження операційних витрат. Це означає, що розширення збуту не тільки підвищує прибутковість, а й потенційно дозволяє зменшити витрати за рахунок ефекту масштабу.

Таблиця 2 – Матриця визначення пріоритетів критеріїв методом попарних порівнянь

Критерій	К1	К2	К3	К4	Wi	Wнорм
К1	1	3	4	2	2,21	0,47
К2	1/3	1	2	1/2	0,76	0,16
К3	1/4	1/2	1	1/3	0,45	0,10
К4	1/2	2	3	1	1,32	0,28
Σ	2,08	6,50	10,00	3,83	4,74	1,00

Джерело: розрховано автором

Таблиця 3 – Значення пріоритетності альтернатив за критерієм «Рентабельність продажів»

К1	A1	A2	A3	A4	A5	Wi	Wнорм
A1	1	3	4	5	6	3,25	0,48
A2	1/3	1	2	3	5	1,58	0,24
A3	1/4	1/2	1	2	3	0,94	0,14
A4	1/5	1/3	1/2	1	2	0,58	0,09
A5	1/6	1/4	1/3	1/2	1	0,37	0,06
Σ	1,95	5,08	7,83	11,50	17,00	6,73	1,00

Джерело: розраховано автором

Таблиця 4 – Значення пріоритетності альтернатив за критерієм «Рівень ефективності використання активів»

К2	A1	A2	A3	A4	A5	Wi	Wнорм
A1	1	2	1	3	4	1,89	0,33
A2	1/2	1	1/2	2	3	1,08	0,19
A3	1	2	1	2	3	1,52	0,27
A4	1/3	1/2	1/2	1	2	0,70	0,12
A5	1/4	1/3	1/2	1/2	1	0,46	0,08
Σ	3,08	17,33	3,50	8,50	13,00	5,65	1,00

Джерело: розраховано автором

Таблиця 5 – Значення пріоритетності альтернатив за критерієм «Структура операційних витрат»

К3	A1	A2	A3	A4	A5	Wi	Wнорм
A1	1	2	3	4	5	2,61	0,42
A2	1/2	1	2	3	4	1,64	0,26
A3	1/3	1/2	1	2	3	1,00	0,16
A4	1/4	1/3	1/2	1	2	0,61	0,10
A5	1/5	1/4	1/3	1/2	1	0,38	0,06
Σ	2,28	4,08	6,83	10,50	15,00	6,24	1,00

Джерело: розраховано автором

У табл. 6 подано результати аналізу альтернатив за критерієм «Рівень фінансової стійкості та структура капіталу підприємства.

Оцінка узгодженості думок експертів є наступною: $\lambda = 5,1183$; $I_{\gamma} = 0,0296$; $VU = 0,0264$. Найвищі пріоритети мають A2 і A3, що вказує на позитивний вплив оптимізації виробництва та контролю витрат на структуру капіталу й фінансову стійкість.

Останнім етапом аналізу є визначення інтегральних пріоритетів альтернатив, що поєднують у собі вагомість критеріїв та локальні оцінки альтернатив за кожним із них (табл. 7).

Згідно з результатами проведеного ієрархічного аналізу, найбільший глобальний пріоритет отримала альтернатива «Розширення ринків

збуту та збільшення обсягу продажів» (2,0909), що свідчить про її домінуючу роль у забезпеченні зростання фінансових результатів підприємства. Цей напрям має найвищу інтегральну вагу серед усіх розглянутих, що обумовлено як значущістю відповідного критерію (К1), так і високою локальною оцінкою альтернативи. Другу позицію за важливістю посідає «Оптимізація виробничих процесів та зниження собівартості» (1,0794), що вказує на важливість контролю за витратами та ресурсозбереження в умовах конкурентного ринку молочної продукції. На третьому місці «Управління операційними витратами та їх скорочення» (0,785), що доповнює попередню альтернативу і акцентує увагу на важливості оптимізації витрат на

Таблиця 6 – Значення пріоритетності альтернатив за критерієм «Рівень фінансової стійкості та структура капіталу підприємства»

К4	A1	A2	A3	A4	A5	Wi	Wнорм
A1	1	1/2	1/2	2	2	1,00	0,16
A2	2	1	1	3	3	1,78	0,29
A3	2	1	1	2	2	1,52	0,24
A4	1/2	1/3	1/2	1	2	0,70	0,11
A5	1/2	1/3	1/2	1/2	1	0,53	0,08
Σ	6,00	3,17	3,50	8,50	10,00	5,53	1,00

Джерело: розраховано автором

Таблиця 7 – Розрахунок глобального пріоритету

Альтернатива / Критерій	К1	К2	К3	К4	Глобальний пріоритет
Ваговий коефіцієнт критерія	0,47	0,16	0,1	0,28	–
Розширення ринків збуту та збільшення обсягу продажів	3,25	1,89	2,61	1	2,0909
Оптимізація виробничих процесів та зниження собівартості	1,58	1,08	1,64	1,78	1,0794
Управління операційними витратами та їх скорочення	0,94	1,52	1	1,52	0,785
Підвищення ефективності використання активів	0,58	0,7	0,61	0,7	0,4456
Оптимізація структури капіталу	0,37	0,46	0,38	0,53	0,2855

Джерело: розраховано автором

всіх етапах діяльності підприємства. Альтернативи «Підвищення ефективності використання активів» (0,4456) та «Оптимізація структури капіталу» (0,2855) отримали нижчі значення глобального пріоритету, однак все ще зберігають управлінське значення. Їх реалізація може мати стратегічний ефект у середньостроковій перспективі, особливо в контексті забезпечення фінансової стійкості та підвищення рентабельності інвестицій. Отже, результати аналізу чітко свідчать про необхідність першочергової концентрації управлінських зусиль на розширенні збуту та вдосконаленні виробничо-економічної ефективності.

Висновки. У результаті дослідження теоретичних засад фінансових результатів підпри-

ємства та можливостей їх покращення з використанням МАІ встановлено, що фінансовий результат є комплексним показником ефективності діяльності суб'єкта господарювання, який потребує багатокритеріального підходу до оптимізації. Проведене ієрархічне моделювання та експертне оцінювання дозволили виявити пріоритетні напрями управлінського впливу. Найвищу ефективність демонструє стратегія розширення ринків збуту, що обумовлює необхідність її впровадження як ключового інструменту зростання фінансових результатів у сучасних умовах економічної нестабільності. Застосування МАІ підтвердило свою доцільність як надійного інструменту підтримки управлінських рішень у фінансовому менеджменті.

Список використаних джерел:

- Зудова І. Ю., Стась О. Г. Сутність та значення фінансових показників в системі функціонування підприємства. *Молодий вчений*. 2017. № 10 (50). С. 893–897. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_10_204 (дата звернення: 24.05.2025).
- Іщенко Н.А. Фінансові результати діяльності малих підприємств та особливості їх формування. *Бізнес Інформ*. 2020. №5. С. 388–393. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-5-388-393> (дата звернення: 29.04.2025).
- Ковальова О., Іоргачова М. Фінансовий результат як індикатор інвестиційної привабливості підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. №46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-16> (дата звернення: 11.06.2025).
- Лесюк А. С. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств в Україні. *Агросвіт*. 2020. № 15. С. 67–73. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3274&i=9> (дата звернення: 02.06.2025).

5. Мазур Н. Фінансові результати підприємств України: особливості бухгалтерського забезпечення їх формування та управління. *Проблеми сучасних трансформацій*. 2023. №8. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-8-09-01> (дата звернення: 11.06.2025).
6. Мардус Н. Ю., Брік С. В. Теоретичні і методичні підходи до визначення поняття «фінансовий результат» у фінансовому обліку та аудиті. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2021. Вип. 2 (29). С. 148–153. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/29_2021/24.pdf (дата звернення: 12.06.2025).
7. Метод аналізу ієрархії. ТріумфІТ. URL: <https://dss.tg.ck.ua/ahp-help> (дата звернення: 24.05.2025).
8. Мулик Т. О., Стебловський А. О. Фінансові результати підприємства: сутність та особливості відображення у звітності. *Агросвіт*. 2024. №5. С. 86–95. DOI: 10.32702/2306-6792.2024.5.86
9. Нагорна І. В., Бондаренко В. О. Облік і аналіз фінансового результату в системі управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2021. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2021/105.pdf (дата звернення: 10.06.2025).
10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 №73. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 12.06.2025).
11. Скрипник М. І., Шайнюк І. В. Облік фінансових результатів в умовах імплементації стандартів обліку. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2020. № 17. URL: <https://www.inter-nauka.com/ua/issues/2020/17/6426> (дата звернення: 18.03.2025).
12. Трунова О. Застосування методу Саати при прийнятті управлінських рішень. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. 2013. Вип. 108.1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2013_1_108_34 (дата звернення: 18.03.2025).
13. Усов М.А. До питання застосування методу аналізу ієрархій. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. 2019. № 24. С. 144–147.
14. Яременко Л. М., Авдальян К. В. Особливості бухгалтерського обліку фінансових результатів об'єднань підприємств. *Агросвіт*. 2020. № 8. С. 109–117. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3167&i=13> (дата звернення: 18.03.2025).

References:

1. Zudova I. Yu., Stas' O. H. (2017) Sutnist' ta znachennya finansovykh pokaznykiv v systemi funktsionuvannya pidpryyemstva [The essence and importance of financial indicators in the enterprise functioning system]. *Molodyi vchenyi*, no. 10 (50), pp. 893–897. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_10_204 (in Ukrainian)
2. Ishchenko N. A. (2020) Finansovi rezultaty diyal'nosti malykh pidpryyemstv ta osoblyvosti yikh formuvannya [Financial results of small enterprises and the peculiarities of their formation]. *Biznes Inform*, no. 5, pp. 388–393. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-5-388-393> (in Ukrainian)
3. Koval'ova O., Iorhachova M. (2022) Finansovyi rezultat yak indyikator investytsiynoyi pryvablyvosti pidpryyemstva [Financial result as an indicator of enterprise investment attractiveness]. *Ekonomika ta suspil'stvo*, no. 46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-16> (in Ukrainian)
4. Lesiuk A. S. (2020) Otsinka finansovykh rezultativ diial'nosti pidpryyemstv v Ukraini [Assessment of financial results of enterprises in Ukraine]. *Ahrosvit*, no. 15, pp. 67–73. Available at: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3274&i=9> (in Ukrainian)
5. Mazur N. (2023) Finansovi rezultaty pidpryyemstv Ukrainy: osoblyvosti bukhhalters'koho zabezpechennia yikh formuvannya ta upravlinnia [Financial results of Ukrainian enterprises: features of accounting support for their formation and management]. *Problemy suchasnykh transformatsii*. no. 8. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-8-09-01> (in Ukrainian)
6. Mardus N. Yu., Bryk S. V. (2021) Teoretychni i metodychni pidkhody do vyznachennia poniattia "finansovyi rezultat" u finansovomu obliku ta audyiti [Theoretical and methodological approaches to defining the concept of "financial result" in financial accounting and auditing]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*, issue 2 (29), pp. 148–153. Available at: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/29_2021/24.pdf (in Ukrainian)
7. Metod analizu iierarkhii [Analytic Hierarchy Process method]. *TriumfIT*. Available at: <https://dss.tg.ck.ua/ahp-help> (in Ukrainian)
8. Mulyk T. O., Steblovskiy A. O. (2024) Finansovi rezultaty pidpryyemstva: sutnist' ta osoblyvosti vidobrazhennia u zvitnosti [Financial results of the enterprise: essence and features of presentation in reporting]. *Ahrosvit*, no. 5, pp. 86–95. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.5.86> (in Ukrainian)
9. Nahorna I. V., Bondarenko V. O. (2021) Oblik i analiz finansovoho rezultatu v systemi upravlinnia pidpryyemstvom [Accounting and analysis of financial result in the enterprise management system]. *Efektivna ekonomika*, no. 11. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2021/105.pdf (in Ukrainian)
10. Natsional'ne polozhennia (standart) bukhhalters'koho obliku 1 "Zahal'ni vymohy do finansovoi zvitnosti": Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 07.02.2013 №73 [National Accounting Standard 1 "General Requirements for Financial Reporting": Order of the Ministry of Finance of Ukraine No. 73 dated 07.02.2013]. Available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (in Ukrainian)
11. Skrypnyk M. I., Shainyuk I. V. (2020) Oblik finansovykh rezultativ v umovakh implementatsii standartiv obliku [Accounting of financial results under implementation of accounting standards]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal "Internauka"*, no. 17. Available at: <https://www.inter-nauka.com/ua/issues/2020/17/6426> (in Ukrainian)

12. Trunova O. (2013) Zastosuvannia metodu Saati pry pryiniatti upravlins'kykh rishen' [Application of Saaty's method in decision making]. *Visnyk Chernihivs'koho natsional'noho pedahohichnoho universytetu*, issue 108.1. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2013_1_108_34 (in Ukrainian)
13. Usov M. A. (2019) Do pytannia zastosuvannia metodu analizu iierarkhii [On the issue of applying the analytic hierarchy process]. *Visnyk Natsional'noho tekhnichnoho universytetu "KhPI"*. no. 24, pp. 144–147. (in Ukrainian)
14. Yaremenko L. M., Avdalian K. V. (2020) Osoblyvosti bukhhalters'koho obliku finansovykh rezultativ ob"iednan' pidpriemstv [Features of accounting for financial results of enterprise associations]. *Ahrosvit*, no. 8, pp. 109–117. Available at: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3167&i=13> (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 13.06.2025